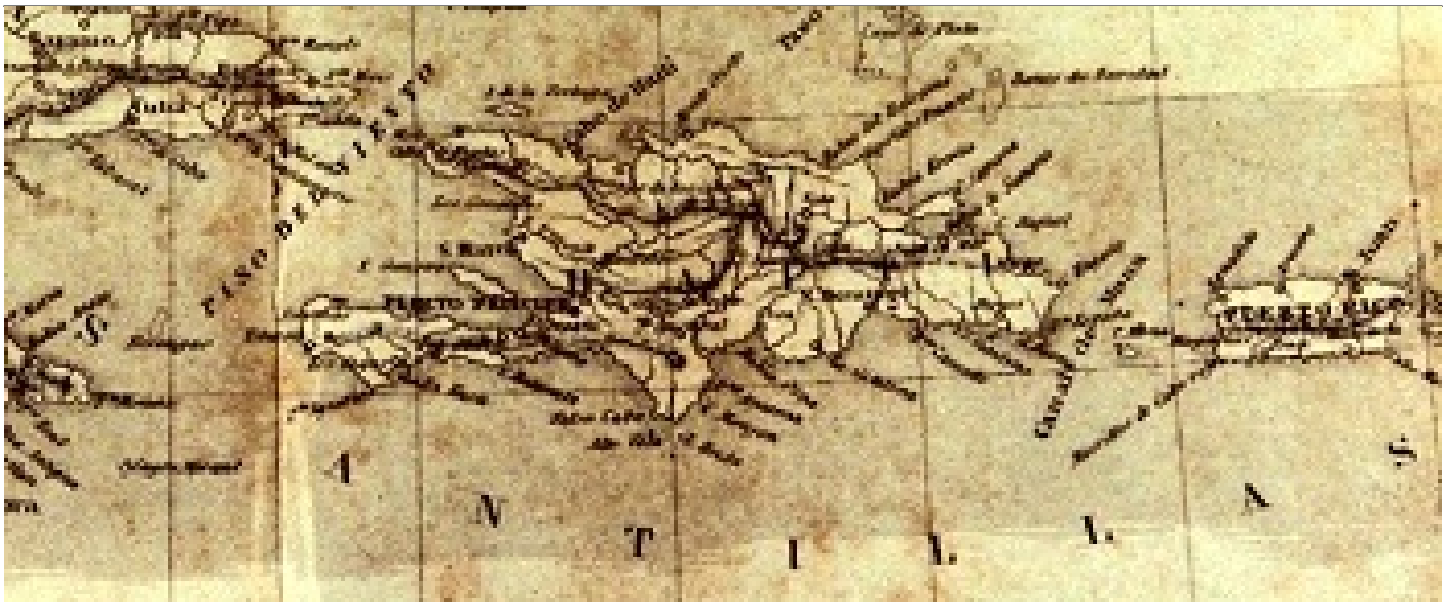

Un testament al Nou Món, a favor de l'Hospital

Autor:
Data de publicació: 01-05-2020

Un altre cas que clama al cel. Com pot ser que un igualadí, un escrivà de manament del rei Ferran II de Catalunya, visqués i fes testament a l'illa l'Espanyola si els catalans no teníem art i ni part ni en la conquesta ni en la colonització de les Antilles? Article de la Pilar Salmerón al blog 'De santa Creu a Sant Pau'.

Jo Joan de Serralonga Scrivano de mandamento del serenísimo Rey don Fernando nuestro señor natural que soy de la villa de Aygualada...

Així comença el testament redactat el 1500 a l'illa de la Española per l'igualadí Joan de Serrallonga, escrivà de manament del rei Ferran II d'Aragó, i del qual dóna fe el 1512 el notari de l'illa Francisco Tostado. Només havien passat vuit anys des del primer viatge de Colom a Amèrica.

Serrallonga nomenà marmessors Martín Vázquez, sacerdot de Santo Domingo; Miquel de Passamonte, tresorer del rei; Joan de Requesens, Bisbe de Sicília; i el també igualadí Joan Busquets, canonge de Santa Maria del Mar. I dictà una sèrie de disposicions per a les seves últimes voluntats, com la de ser enterrat a l'església o monestir de Santo Domingo si moria a l'illa de l'Espanyola; celebrar misses per a la seva ànima; enviar dos castellans* al Monestir de Montserrat, mig a Santa Eulàlia de Barcelona i dos més a cadascun dels seus testamentaris per a fer complir les seves disposicions. Per últim, va manar que tot el que li restava, com les terres situades en Aigualada i Cardona, el bens mobles i immobles, drets i cànons fossin venuts en encant públic i el preu obtingut s'invertís sobre la renda dels drets del General de Catalunya. Amb aquesta disposició, Serrallonga invertia les seves rendes en una mena de bons que contribuïen a sufragar les despeses del rei i de les institucions catalanes. El resultat d'aquestes inversions serien donades o consignades a l'Hospital de la Santa Creu.

La Diputació del General de Catalunya es va arribar a formar com l'òrgan principal de la constitució política catalana, i

va ser la representació permanent de la Generalitat del país. A partir de les Corts de Barcelona de 1413 la Diputació va imposar i recaptar tributs per a les seves pròpies necessitats, i se li concediren els tributs que gravaven les entrades i eixides de mercaderies de Catalunya i la fabricació i venda de panys (drets de bolla i segell), i que van rebre el nom de generalitats o drets del General. Aquestes atribucions es van anar ampliant, i a més d'ocupar-se de la recaptació dels subsidis o donatius concedits per les Corts al monarca, al 1422 hi van afegir la de vetllar pel compliment de les constitucions i la resta de lleis del país, arribant a tenir la competència d'interpretació dels decrets de les Corts, el foment del comerç, prendre jurament als oficials del rei, i el manteniment de la pau i seguretat al territori català.

Joan de Serrallonga va ser un dels dotze escrivans de manament de la Cancelleria del Rei, i s'ocupava de l'Escrivania Major de les Mines. La Cancelleria dels reis d'Aragó, amb un funcionament molt similar a la pontifícia, estava formada des de mitjans del segle XIV pel Canceller; el Vicecanceller; el Protonotari, encarregat de la conservació i custodia dels segells reials; el Regent de la Cancelleria, que la dirigia en la pràctica diària; dotze escrivans de manament, encarregats d'escriure els documents i que comptaven amb diferents ajudants, anomenats escrivans de registre, que s'encarregaven de registrar els privilegis, cartes i escriptures expedides per la Cort; els segelladors de l'escrivania, que cuidaven de segellar els documents; i finalment, com agents executius, els nomenats mensajeros de maza.

La trajectòria d'aquest il·lustre igualadí va ser força moguda. Entre 1498 i 1504 signa documents com escrivà reial. L'any 1500 redacta un document a la ciutat de Sevilla per al rei Ferran II, on aquest atenia les reclamacions dels genovesos residents a Mallorca i ordenava el compliment del tractat de pau amb Gènova. Aquell mateix any també figura a Granada; el 1503 a Saragossa i a Barcelona; i el 1504 a Medina del Campo. Segons una cèdula atorgada a Valladolid el 3 de maig de 1509, rep el nomenament d'Escrivà Major de les Mines, i finalment el 14 de novembre del mateix any es comunica a Diego de Colón, governador de l'Espanyola, el nomenament de Joan de Serrallonga com a Escrivà Major de les Índies.

En sabem ben poc de la vida colonial de Serrallonga. Segons alguns historiadors, va arribar amb Colom en el seu darrer viatge a Amèrica, però des de la primera expedició, i en tot el procés de conquesta i civilització, la presència catalana fou notòria. En el segon viatge, el setembre de 1493, 17 vaixells i 1.300 persones van sortir de Cadis; entre elles s'hi trobaven els catalans Bernat Boil, ermità de Montserrat, i els militars Pere de Margarit i Miquel Ballester, que van guanyar prestigi i diversos reconeixements.

El testament de Joan de Serrallonga reflecteix l'esperit de molts catalans benefactors de l'Hospital: Encara que físicament la seva terra era molt llunyana, els seus últims records van ser per a Catalunya, i en especial i de forma significativa per a l'Hospital de la Santa Creu.

* La moneda castellana d'or va ser encunyada en un principi per Enric IV, i posteriorment pels Reis Catòlics a partir del 1475. El seu valor equivalia a 440 morabatins (en castellà, maravedíes)

13 d'abril de 2012
Blog: de Santa Creu a Sant Pau
Publicat per Pilar Salmerón
http://desantacreuasantpau.blogspot.com/search?q=joan+Serrallonga+al+Nou+M%C3%B3n